

Cooperació cultural: la infraestructura relacional de la vida cultural

Publicat per [Interacció](#) [1] el 04/12/2019 - 12:22 | Última modificació: 25/06/2026 - 10:02

El text d'Alfons Martinell situa la cooperació en un lloc que sovint queda desdibuixat en les polítiques culturals: no com un instrument complementari, sinó com una condició constitutiva de la cultura mateixa. L'autor defensa que la vida cultural, els drets culturals, la governança, la creació artística i les relacions internacionals només poden desplegar-se a través de processos de cooperació. Aquesta perspectiva permet desplaçar la mirada des dels equipaments, els programes o els sectors cap a les relacions que els fan possibles. En un moment en què moltes polítiques culturals posen l'accent en els resultats, els impactes o la competitivitat, Martinell recorda que la cultura és, abans que res, una pràctica col·lectiva sostinguda per xarxes de confiança, reconeixement mutu i capacitat d'acció compartida.

L'article parteix d'una idea fonamental: la cooperació forma part de la condició humana i és present en totes les formes d'organització social. Aplicada a la cultura, aquesta constatació adquireix una dimensió especial perquè qualsevol expressió cultural és el resultat d'un procés cooperatiu. Les tradicions es transmeten entre generacions, la creativitat necessita processos previs d'aprenentatge i contextos de recepció, i les obres culturals requereixen múltiples formes de producció, difusió i mediació. Fins i tot les creacions que es perceben com a estrictament individuals depenen d'una trama de relacions que les fan possibles.

Aquesta lectura porta Martinell a vincular directament cooperació i drets culturals. El dret a participar en la vida cultural, reconegut pels instruments internacionals de drets humans, no es pot garantir únicament mitjançant recursos o equipaments. Requereix sistemes d'interacció, espais intermedis, mecanismes de regulació dels conflictes i formes d'organització capaces de facilitar la participació de les persones i les comunitats en la construcció de la seva vida cultural. La qualitat democràtica d'una societat es manifesta també en la seva capacitat de generar aquestes formes de cooperació.

L'autor amplia aquesta perspectiva quan descriu la cultura com un sistema complex integrat per administracions, institucions, creadors, empreses, organitzacions socials i ciutadania. Des d'aquesta òptica, la cooperació deixa de ser una pràctica puntual per convertir-se en una condició de sosteniment del sistema cultural. Com més interacció i cooperació existeix entre els seus actors, més capacitat té el sistema per mantenir-se, adaptar-se i generar valor social.

?La cooperació cultural no apareix només en els projectes compartits. També es construeix en les relacions estables entre persones, institucions i comunitats que fan possible la vida cultural.

Una part especialment rellevant del text és la dedicada a la cooperació territorial. Martinell identifica tres dimensions complementàries: la cooperació entre administracions públiques, la cooperació entre agents culturals d'un territori i la cooperació entre la cultura i altres sectors com l'educació, el turisme, el medi ambient o la cohesió social. Aquesta aproximació resulta especialment útil per al món local perquè mostra que la capacitat cultural d'un territori no depèn només dels seus recursos, sinó també de la qualitat de les relacions que és capaç d'articular.

En l'àmbit internacional, l'autor diferencia les accions culturals exteriors de la cooperació cultural pròpiament dita. Mentre les primeres responen principalment a objectius de projecció internacional dels estats, la cooperació cultural busca el reconeixement mutu, el diàleg i la construcció de relacions més equilibrades entre cultures. Aquesta concepció s'alinea amb la defensa de la diversitat cultural impulsada per la Unesco i amb una visió de les relacions internacionals basada en l'intercanvi i no només en la representació institucional.

L'última part de l'article relaciona cultura i desenvolupament. Martinell sosté que la cultura contribueix al desenvolupament no només a través dels seus impactes econòmics, sinó també mitjançant la generació de cohesió social, confiança, identitat, creativitat i capacitats col·lectives. Aquesta defensa de la dimensió cultural del desenvolupament anticipa debats que avui continuen oberts sobre els drets culturals, el desenvolupament sostenible i el valor públic de la cultura.

Més enllà de les seves aportacions específiques, el text destaca perquè proposa una lectura relacional de la cultura. Davant visions centrades en els recursos, les infraestructures o els sectors, Martinell recorda que la cultura es construeix a través de processos de cooperació que connecten persones, institucions i territoris. Un cop llegit, el seu argument permet interpretar moltes de les preocupacions actuals sobre governança cultural, participació, capacitat institucional o desenvolupament territorial com una mateixa pregunta de fons: fins a quin punt som capaços de cooperar per sostenir la vida cultural compartida?

Referència

Martinell Sempere, A. (2018). *Cooperación cultural. Periférica Internacional: Revista para el Análisis de la Cultura y el Territorio*, (19), 154–165. <https://doi.org/10.25267/Periferica.2018.i19.16> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: drets culturals

Etiquetes: desenvolupament territorial

Etiquetes: valor públic de la cultura

Etiquetes: internacionalització cultura

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2019/cooperacio-cultural>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://doi.org/10.25267/Periferica.2018.i19.16>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8173>